

FAZAKAS ZOLTÁN JÓZSEF*

A szindikátusi szerződés és a társasági hűség

I. Bevezető gondolatok

A magyar jogalkotó által tíz éve elfogadott 2013. évi V. törvény a Polgári törvénykönyvről (a továbbiakban: Ptk. vagy Kódex) több tekintetben megújította a magyar magánjogot. A Kódex – az egyéni szabadság, a magánautonómia, a jogaival öntudatosan élő polgár és a professzionális gazdasági szemlélet kiinduló tételein¹ alapuló – szabályozási modellváltása² a személyi és vagyoni igényhelyzetek kielégítését szolgáló jogviszonyok alapját képező döntéseket lényegében a gazdasági racionalitásra vezeti vissza. Másképpen megfogalmazva a Ptk. az önmaga érdekeit felismerő, jól informált személytől³ nem csak a fenti kiindulópontokkal való azonosulást várja el, hanem más tudományágak eredményeinek innovatív alkalmazását is.⁴

A fenti alapokon a jogalkotó a hosszas – az úgynevezett monista és dualista szabályozás érvei között lezajlott⁵ – társadalmi és szakmai vitát követően a társasági jogot az előbbi álláspontot elfogadva a Ptk.-ba külön könyvként integrálta. Mindez azt jelenti, hogy a Kódex elvi kiindulópontjai a társasági jog területén is érvényesülnek, megalapozva a cselekvési szabadság társulási szabadság közvetlenebb kapcsolatát a Kötelmi

* egyetemi docens, Károli Gáspár Református Egyetem ÁJK, Magánjogi Tudományok Intézete, Kereskedelmi Jogi Tanszék

¹ BOÓC ÁDÁM: *Gondolatok az alapelvek szerepéről Magyarország új Polgári Törvénykönyvében*. In: Grad-Gyenge Anikó (szerk.): *Szociális elemek az új Ptk.-ban*. Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Budapest, 2013. 13. p.

² KEMENES ISTVÁN: *Értékörzés az új Polgári Törvénykönyv szerződési jogában*. In: Csehi Zoltán – Koltay András- Landi Balázs – Pogácsás Anett (szerk.): *(L)ex cathedra et praxis. Ünnepi kötet Lábady Tamás 70. születésnapja alkalmából*. Pázmány Press. Budapest, 2014. 146. p.

³ KOVÁCS ATTILA: *A gazdasági viselkedés racionalitása*. In: Hunyady György – Székely Mózes (szerk.): *Gazdaságpszichológia*. Osiris Kiadó. Budapest, 2003. 111. p.

⁴ JAKAB ANDRÁS – SEBŐK MIKLÓS: *Empirikus jogi kutatások*. In: Jakab András – Sebők Miklós (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont. Budapest, 2020. 15–16 pp., 18–21. pp.

⁵ SÁNDOR ISTVÁN: *Tanulmányok a társasági jog területéről*. Patrocinium Kiadó. Budapest, 2015. 183–193. pp.

Jogi Könyvvel.⁶ E közvetlen kapcsolat a társaságokat létrehozó jogügyletekben – egyoldalú organizációs jognyilatkozatokban, többalanyú szerződésekben⁷ – egyértelműen azonosítható azzal, hogy a kötelmi joggal ellentétben az organizációs jogügyletek – így a társasági szerződés – minden esetben egy önálló jogalany létrehozatalát célozza, illetve eredményezi, amennyiben a cégeljárás során azt nyilvántartásba veszik.⁸ Az ilyen jogügyleten alapuló társaság mint jogi személy tehát egy alapvetően fikción alapuló megszemélyesítés jogtechnikai megoldása,⁹ amely komoly üzleti megfontolás, azaz a racionalításra visszavezethető döntéssorozat eredménye.

A kötelmi jog és a társasági jog közötti kapcsolat alapján a társulási szabadság és a szerződési szabadság valamennyi eleme egymással párhuzamba állítható¹⁰ és annak lényeges eleme a felek közötti különleges kapcsolat, a szerződéses bizalom és annak részbeni társasági jogi megfelelője, a társasági hűség is.¹¹ Az objektív módszerekkel nehezen megragadható bizalmi és hűségi kérdések annak ellenére központi szerepet nyernek a társasági jogban, hogy az ágazati jogszabályokra is figyelemmel e körben egy rendkívül összetett szabályozás elemei figyelhetők meg, amelyben a kötelmi jog területén tapasztaltaknál jóval hangsúlyosabb szerepet nyernek az imperatív, kógens, klauzikálisan kógens szabályok a Ptk. e körben is vallott diszpozitív kiindulópontjának deklarálása ellenére.¹²

II. A tartalomalakítás szabadsága és megjelenési formái: a társasági szerződés és a szindikátusi szerződés

A közgazdaságtan a jogtudománnyal azonos módon alapvetően azt feltételezi, hogy a döntéseket racionális mérlegelés alapján hozzák meg az érintettek annak ellenére, hogy egyes esetekben – az emberi természetből vagy egyéb körülményekből eredően – ez a racionalitás kudarcot vallhat.¹³ A racionális döntéshozatal információk sokaságának ismeretét,¹⁴ annak értelmezését és az azokból levonható következtetések logikái műveleteinek elvégzését jelenti, amely alapján megszületett gazdasági döntés többek között egy

⁶ MISKOLCZI BODNÁR PÉTER: Változások a részvénytársaságok jogában In: Gondosné dr. Pusztahelyi Réka (szerk.): *Miskolci Konferenciák 2012. Jogi személyek az új Polgári Törvénykönyvben*. Novotni Alapítvány. Miskolc, 2013. 134. p.

⁷ KISFALUDI ANDRÁS: *A társasági jog helye a jogrendszerben*. Polgári Jogi Kodifikáció 2000/3. 3–12. pp.

⁸ HARSÁNYI GYÖNGYI: *A gazdasági társaságok alapítása*. In: Majoros Tünde (szerk.): *Gazdasági társaságok a Polgári Törvénykönyvben*. Patrocinium Kiadó. Budapest, 2016. 72–77. pp.

⁹ SÁRKÓZY TAMÁS: *A jogi személy elméletének alakulása. Vizsgálódások a szervezetek komplex jogalanyiságáról*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1985. 61. p.

¹⁰ A szerző e kérdést külön elemezte: FAZAKAS ZOLTÁN JÓZSEF: *A társasági szerződés mint szerződés*. *Iustum Aequum Salutare* 2020/3. 63–105. pp.

¹¹ NOCHTA TIBOR: *A jóhiszeműség és tisztesség elvének érvényesüléséről a társasági jogviszonyokban*. *Gazdaság és Jog* 2017/2. 3–8. pp.

¹² AUER ÁDÁM: *A diszpozitívítás jelentősége a társasági jogban*. *Magyar Jog* 2016/7-8. 395–396. pp.

¹³ KOVÁCS 2003, 123–124. pp

¹⁴ A sokaság nem teljesség, nem is lehet az, elvégre a jogviszonyok nem önmagukban állnak a bevezető gondolatokban felvázoltak szerint a társadalmi valóságban, hanem szükségképpen annak hatásainak kitétek. Egy jogviszony alapját képező akarati tényezőt, annak információit a másik fél akarata és az általa részben feltárt infor-

társasági szerződés megkötésére vezethet. Mindazonáltal a gazdasági igények elérését szolgáló racionális döntések, az igények egyértelmű megfogalmazása és látszata ellenére valójában bizonytalanságokkal terhelték,¹⁵ magukban hordoznak kockázatokat, azaz a várakozásokkal szembeni eredmények, vagy azok elmaradásának összességének lehetőségét is. Másképpen megfogalmazva bár a racionalitás jogi keretei és elvárásai meghatározhatók, azok azonban korántsem biztosítják a racionális – mi több egy objektíve jó – döntés meghozatalát és annak eredményeit.¹⁶ Számtalan esetben a racionalitást felülírják az emberi tényezők, indulatok és adott esetben bár a rendelkezésre álló információk elégségesek, mégis a közgazdaságtan által korlátozott racionalitás¹⁷ fogalmával nevesített döntések születnek meg.¹⁸ A fentiekből egyenesen következik a társasági jog területén tartalomalakítási kérdések racionalitáson alapuló vizsgálatának szükségessége.

A társasági jog az üzletszerű gazdasági tevékenység céljainak eléréséhez biztosít jogi eszközt. Az üzletszerű gazdasági tevékenység kettős természettel bír, egyaránt jelenti az adott társaság konkrét, létesítő okiratában meghatározott tevékenységét, illetve egy adott egyedi szerződéses viszony alapján ellátott szolgáltatást. Mint ismeretes a gazdasági élet vérkeringésében az egyedi szerződések alanyai különösen a gazdasági társaságok¹⁹ annak ellenére, hogy a gazdasági tevékenységek ellátásának kis kivételtől eltekintve nem feltétele a társaság alapítás. A racionalitásra visszavezetett döntések ugyanakkor a társaságok megalapítására ösztönzik a feleket, amelyeket alapvetően a tagoktól elkülönülő személyiség, helytállás, felelősség és vagyon előnyeire és ezáltal ösztönzőire vezethetünk vissza.²⁰ Következésképpen az üzletszerű gazdasági tevékenységek folytatására irányuló racionális döntéseken alapuló társaság alapítás és működtetés során értelem szerűen kiemelt jelentőségűek a létesítő okirat tartalmi kérdései, a tartalomalakítás racionális döntéshozatalra visszavezetett szabadsága. A tartalomalakítás szabadsága különösen, de nem kizárólagosan szervezeti kérdések, belső működési mechanizmusok, különböző tagi sajátosságok racionális mérlegelésen alapuló kezelését jelenti, amelyek összegzése és rögzítése a társaság belső és külső jogviszonyaiban bírnak jelentőséggel minden

mációk tovább árnyalják, módosítják, így a döntési folyamat során az információ mennyisége is állandóan változik, ahogyan azok elemeinek súlyozása is. Az információáramlásról, az információs aszimmetriáról, a szerződéskötésekkel kapcsolatos klasszikus közgazdasági elvárásokról bővebben: SZALAI ÁKOS: *A magyar szerződési jog gazdasági elemzése*. L'Harmattan Kiadó. Budapest, 2013. 47–60. pp.

¹⁵ KOVÁCS 2003, 147. p.

¹⁶ SZALAI ÁKOS: *A gazdasági szervezetek jogáról és közgazdaságtanáról*. Pázmány Law Working Papers 2018/17. 59–62. pp.

¹⁷ KOVÁCS 2003, 125–128. pp.

¹⁸ A korlátozott racionalitás tehát nem azonosítható az információhiánnyal, az információk elégtelenségével, ellenkezőleg. A korlátozottan racionális személy a szükséges információk birtoka ellenére is képes a saját preferenciáit nem szolgáló döntések meghozatalára, míg információs aszimmetria esetében az információk mennyiségét kell növelnünk a döntések megalapozása érdekében. SZALAI 2018, 60–71. pp.

¹⁹ FERENCZI FANNI – PRUGBERGER TAMÁS: *A vállalkozás és a vállalkozói tevékenység egyes gazdaságjogi és gazdaságszociológiai problémáiról*. Kapitális Kft. Debrecen, 2016. 9. p.

²⁰ SZALAI 2018, 18–35. pp.

esetben feltételezve egyfajta bizalmat, hűséget, elfogadva a jog eszközrendszerei cselekvési magatartásokat befolyásoló ösztönző jellegét.²¹

A fenti tényekkel kapcsolatban azonban a valóság teljes feltárása elengedhetlenné teszi a cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V.18.) IM rendelet mellékletében megtalálható iratmintákkal kapcsolatos rövid kritikai megjegyzés rögzítését is. A szerződésminták alkalmazása során – amely a társaságalapítások közel 90%-t jelenti²² – ugyanis a tartalomalakítás gyakorlatilag illuzórikus, a felek valójában csak azt dönthetik el, hogy alkalmazzák-e azok feltételeit vagy sem. Amennyiben a felek a szerződésminta alkalmazása mellett döntenek, döntési szabadságuk csak az iratminta kiválasztására és annak megfelelő kitöltésére terjed ki, a tartalmi kérdések egyéb alakítására nem, így a diszpozitív-kógens szabályok közötti választás kérdése alapvetően nem is merül fel.²³ A minta alkalmazásának tranzakciós költségek csökkentését, az időmegtakarítást és az egyszerűséget nevesítő miniszteri indokolásban körülírt jogpolitikai és gyakorlati indokai ugyan alapvetően védhetők, mindazonáltal azok alkalmazása sematikus jogalkalmazásra vezet, így pontosan a Ptk. alapállásában nevesített megfontolt és racionalitáson alapuló döntéshozatal kívánalmával áll szemben. Ennek eredményeként az egyszerűsített cégalapítást követően több esetben módosított, lényegében új létesítő okirat megfogalmazása válik szükségessé, illetve a valódi racionalitás a részletkérdéseket ténylegesen tárgyaló szindikátusi szerződések megkötéséhez vezet. Fentiekből egyenesen következik, hogy a racionális döntéshozatal kívánalmából fakadó tartalomalakítás valódi szabadságát ténylegesen a szerződésmintákat meghaladó újrafogalmazott társasági szerződések, illetve a szerződési jog talaján álló szindikátusi szerződések töltik ki, illetve szolgálják.

III. A társasági hűség és megjelenésének helyei és megsértésének következményei

A társasági és a szerződési jogban egyaránt alapvető jelentőségű tétel a mellérendeltség és egyenrangúság kérdése a Ptk. 1:1. §-ra is figyelemmel annak ellenére, hogy a polgári jogi jogintézményekben rejlő alapvető szabadság valóban nehézkesebben teljesezhet ki egy hierarchiára alapuló belső szervezetrendszerrel rendelkező jogalany esetében.²⁴ A mellérendeltség és az egyenjogúság – a társasági jog megfelelő eltéréseivel amelyek a társult tagok egyenlőségének elvének áttörését jelentik, illetve jelenthetik²⁵ – elvi kiindulópontjai fókuszában változatlanul a közös gazdasági érdek és igény kielégítését szolgáló

²¹ CSERNE PÉTER: *A jog gazdasági elemzése*. In: JAKAB ANDRÁS – SEBŐK MIKLÓS (szerk.): *Empirikus jogi kutatások. Paradigmák, módszertan, alkalmazási területek*. Osiris Kiadó – MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Budapest, 2020. 170–171. pp.

²² VÉKÁS LAJOS: *A Polgári Törvénykönyv alkalmazásának első gyakorlati tapasztalatairól*. In: Vékás Lajos (szerk.): *Fejezetek a Polgári Törvénykönyv keletkezéstörténetéből*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2018. 333. p.

²³ VÉKÁS 2018, 333. p.

²⁴ KISFALUDI ANDRÁS: *A jogi személyek szabályozása az új Polgári Törvénykönyvben*. Jogtudományi Közlöny 2013/7-8. 336–337. pp.

²⁵ HARSÁNYI GYÖNGYI: *Társult tagok egyenlőségének elve*. In: Majoros Tünde (szerk.): *Gazdasági társaságok a Polgári Törvénykönyvben*. Patrocínium Kiadó. Budapest, 2016. 24–25. pp.

üzletszerű gazdasági tevékenység folytatása áll. E tevékenység – és ezáltal a társaság léteinek és sikerének – záloga, lényegi attribútuma az együttműködés, az egymással szembeni bizalom, valamint a társasággal szembeni lojalitás és hűség.²⁶ A racionális döntéshozatal alapján e lojalitás és hűség tényleges elemei és elvárásai a fentebb kifejtettek szerint azonban nem csak a létesítő okiratban lelhetők fel, hanem a szindikátusi szerződés megfelelő rendelkezéseiben.

A szindikátusi szerződésről folytatott dogmatikai vitáktól²⁷ függetlenül e körben indulópontként rögzíthető, hogy a szindikátusi szerződés alapvetően *sui generis* a társasági szerződéshez kötött atipikus polgári jogi szerződés,²⁸ amely a társasági szerződéssel párhuzamosan létezik. A szindikátusi szerződések rendkívül sokrétűek és több esetben meg nem határozható típusokban élnek a gyakorlatban,²⁹ különösen szavazási, befektetési, a felek társasági szerződésében nem szabályozott kérdéseket rendező megállapodások formájában.³⁰ A jelen tanulmány tárgyát képező vizsgálatban olyan szindikátusi szerződésből indulhatunk ki, amelynek felei a társasági szerződés feleivel azonos személyi kört képez. A szindikátusi szerződések különös, racionalitásra visszavezethető lehetősége és jellemzője, hogy a felek a társasági szerződés kötelező tartalmi elemein túl a társaság működésének részletkérdéseit abban kellő alaposággal tovább szabályozhatják, emellett a tagok egymás közötti, társaságon belüli együttműködéséről, a tagok egymással szembeni elvárásairól, szervezeti és működési kérdésekről, komplex személyi, vagyoni viszonyrendszeirekről is jogosultak rendelkezni,³¹ amelyek mind közvetlen kapcsolatban állnak a bizalmi és hűségi elvárásokkal. A szindikátusi szerződés a féli együttműködést, a jogokat és kötelezettségeket egyrészt titkosan, másrészt a felmerült igényeknek megfelelően rendkívül szerteágazó módon képesek szabályozni polgári jogi alapon,³² amely alap e körben azt is jelenti, hogy a megállapodás módosítása a társasági szerződéstől eltérően egyhangúsághoz kötött. A felek konszenzusa alapján a szindikátusi szerződésben foglalt együttműködési – így a hűségi kérdések – hangsúlyosabban jelennek meg, megsértésük pedig alapvetően polgári jogi jogkövetkezmények levonását teszi lehetővé.³³ A szindikátusi szerződések kötelmi jogi alapjai és a bennük hordozott társasági jogi tartalom azonban mindenképpen elvezet arra a kérdésre, hogy a szerződési jog talaján álló szindikátusi szerződés ténylegesen milyen hatásokkal bír a társasági jogi jogviszonyokra, a szindikátusi szerződésben foglalt megsértése társasági jogi jogkövetkezmények alkalmazására alapot adhat-e.

A fenti kérdés valójában a szindikátusi szerződés és a társasági szerződéssel ütközésének problematikájára utal,³⁴ felvetve a két szerződés közötti elsődlegesség,³⁵ illetve e

²⁶ NOCHTA TIBOR: *A társasági tagsági jogviszony megszüntetése kizárással*. Gazdaság és Jog 2020/3. 1 p.

²⁷ VERESS EMÓD: *A szindikátusi szerződés*. Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet – HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2020. 21–23. pp., 55–108. pp.

²⁸ PAPP TEKLA: *Atipikus szerződések*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2019. 114–115. pp.

²⁹ NAGY BARNA KRISZTINA: *A szindikátusi szerződés*. Debreceni Jogi Műhely 2015/3–4.

³⁰ VERESS 2020, 58–59. pp

³¹ VERESS 2020, 21–24. pp., 57. p., 82–93, 108. pp.

³² VERESS EMÓD: *Szerződő felek a szindikátusi szerződésben*. Magyar Közigazgatás 2019/3. 170–173. pp.

³³ VERESS 2020, 246–279. pp.

³⁴ VERESS EMÓD: *A szindikátusi szerződés ütközése a társasági jogi normákkal és a társasági szerződéssel*. Magyar Jog 2018/9. 510–519. pp.

³⁵ SZAKÁL RÓBERT: *Társasági szerződés és szindikátusi szerződés ütközése*. Gazdaság és Jog 2014/10. 25–26. pp.

körben a társasági jogkövetkezmények levonásának kérdését.³⁶ A lehetséges ütközések megítélése kétirányú megközelítést feltételez, azaz vagy a társasági szerződés, vagy a szindikátusi szerződés élvez elsőbbséget, így hatálytalaníthatja, módosíthatja a másikat.³⁷ Amennyiben a társasági szerződés élvez elsőbbséget, a szindikátusi szerződés megkötése válik irrelevánssá, a szindikátusi szerződés primátusa esetében pedig a cégnyilvánosság elve és a társasági szerződésre előírt szigorú alaki és tartalmi követelmények válnának illuzórikussá. Az elsődlegesség alapján tehát megnyugtató válasz nem nyerhető kiemelve, hogy maga a Ptk. sem ismeri a szerződések közötti hierarchiát a felek akarata nélkül. Mindezeknek megfelelően helyeselhető az a gyakorlat, hogy a két szerződés ütközése esetén mindegyik szerződés tartalmát önállóan kell elbírálni,³⁸ azaz a szindikátusi szerződés megszegése alapvetően nem eredményezhet társasági jogi jogkövetkezményeket.

A fenti megállapításokat ugyanakkor árnyalni szükséges tekintettel a szindikátusi szerződések – a társasági szerződéssel való szoros kapcsolatát és létét feltételező – jellegadó sajátosságai okán. Figyelemmel arra a tényre, hogy a felek gazdasági racionalitáson alapuló döntéseinek tartalomalakítási szabadságának eredményei a társasággal kapcsolatban nem csak a létesítő okiratban, hanem a szindikátusi szerződésben is megjelennek rögzíthető, hogy a szindikátusi szerződésben rögzített jogok és kötelezettségek, érdekek és magatartások nem ragadhatók meg kizárólagosan a szerződési jog szolgáltatás-ellenszolgáltatáson, érdek-érdekellentétben alapuló strukturális alapjain. A szindikátusi szerződések valójában egyszerre hordozzák magukban a szerződési jog és a társasági jog jellemzőit, utóbbi esetben többek között az érdekpozíciók legalább részbeni azonosságát és ebből fakadóan a társasági hűség elemeit mind a felek, mind a társaság irányába. Következésképpen a szindikátusi szerződések megszegése esetében a szerződészegés klasszikus jogkövetkezményei és biztosítékai csak részben alkalmasak a szerződésben foglalt, az adott társasággal kapcsolatos féli kötelezettségek kikényszerítésére azzal, hogy bizonyos jogkövetkezmények – elsősorban a szerződés tárgyából és részben érdekpozíciók elhelyezkedéséből fakadóan – nem is értelmezhetők. Másik oldalról megközelítve a kérdéskört belátható, hogy a szindikátusi szerződés és a társasági szerződés közötti szoros kapcsolat alapvetően indokolja olyan szerződésben rögzített jogkövetkezmények alkalmazását, amelyek nem csak társasági jogi jelleggel bírnak, hanem annak területén helyezkednek el egyértelműen ösztönözve a feleket arra, hogy vállalásaikat és ígéreteiket teljesítsék, a szindikátusi szerződés rendelkezéseit kikényszerítsék.

A fentiek végső soron a tagkizárás Ptk. 3:107–108. §§-ban foglalt intézménye alkalmazási lehetőségére mutatnak.³⁹ A kódex alapján peres eljárás útján megszüntethető annak a félnek a társasági tagsági jogviszonya, akinek a társaságban való maradása a társaság céljainak elérését nagymértékben veszélyeztetné.⁴⁰ A tagkizárás intézménye valójában a társasági hűség elvével áll összhangban és a fenti lojalitási és együttműködési kötelezettséget kéri számon két lépcsőben. Első lépcsőben maguk a tagok állapítják meg a

³⁶ E körben nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy ezen ütközések a szerződéses szabadságból fakadóan alapvetően a felek akaratából állnak be, amennyiben fenntartjuk azon kiindulópontot, amely szerint a két szerződés felei azonos személyi körben meghatározottak.

³⁷ VERESS 2020, 109–137. pp.

³⁸ VERESS 2020, 136–137. pp.

³⁹ VERESS 2020, 270–273. pp.

⁴⁰ SZALAY ZSUZSA: *A tagkizárás egyes szabályai az új Ptk.-ban*. Kúriai Döntések 2014/11. 1196–1204. pp.

fenti körülményeket azzal, hogy a tényleges kizáró döntést bíróság jogosult meghozni, azaz a kizárást kezdeményező tagok ezirányú döntése és a társasági céllal kapcsolatos megítélése a tagsági jogi jogviszony megszűnéséhez nem elegendő, ahhoz a bírói kontroll elvével összhangban polgári peres eljárásban hozott ítélet szükséges. A bírói döntés e körben szükségképpen vezet el egy széleskörű bizonyítási eljárás lefolytatásához és e körben egy esetleges szindikátusi szerződés rendelkezéseinek vizsgálatához elvégre a két szerződés együttes tartalma képes feltárni azon körülmények összességét, amelyek egyértelműen bizonyíthatják az érintett fél társaság céljait veszélyeztető magatartásainak összességét abban az esetben, ha a felek a tartalomalakítás szabadságával élve olyan jogkövetkezmények alkalmazását is rendelik jogviszonyukban alkalmazni, amely a szerződési jog területe mellett a társasági jog szankcióinak alkalmazását is lehetővé teszik.⁴¹

IV. Következtetések

A hatályos Ptk. a társasági jogban a diszpozitivitás új távlatait nyitotta, amely azonban új kihívásokat is generált amelyek közül az egyik legjelentősebb kérdés a társasági jog területén a szindikátusi szerződések, mint a társasági szerződéssel párhuzamosan élő kötelmi jogi jogintézmény tartalmi esetkörei. Annak ellenére, hogy a szerződési hierarchia és járulékoság kérdésében viták folynak, a két szerződés viszonyrendszere, összetettsége, valamint a kógencia és diszpozitivitás keretei között megvalósuló racionális döntéseken alapuló tartalomalakítási szabadsága olyan lehetőségeket biztosít a felek számára, amely kellő tartalommal töltheti ki⁴² a társasági hűség elvét. Ezen keretek között a társasági tagok, amennyiben a szindikátusi szerződéssel azonos személyi kört képeznek megítélésem szerint meghatározhatják azon magatartások körét a *pacta sunt servanda* alapján, amelyek kellően kitöltik – a társaság által elérni kívánt célok nagymértékű veszélyeztettségét előidéző tényállások megállapításához szükséges⁴³ – törvényi elvárásokat és így e *pacta* közöttük valódi *lex perfecta*-ként érvényesülhet. Tekintettel arra a tényre, hogy a társasági hűség kérdése és a tagkizárás tekintetében széleskörű bírói diszkréció érvényesül, belátható, hogy a tagok számára sem lehet közömbös az a kérdés, hogy adott esetben mely tételiesen meghatározott kizárási okok nevesítésével tehetik kiszámíthatóvá magatartásuk lehetséges jogkövetkezményeit mind társasági jogi mind szerződési jogi alapon. Figyelemmel arra, hogy a Kódex a kizárási magatartások nevesítését nem követeli meg – csak a veszélyeztetés fogalmával operál⁴⁴ – álláspontom szerint a felek tartalomalakítási szabadsága így a létesítő okirat mellett a szindikátusi szerződésben is lehetővé teszi tételiesen kizárási okok, magatartások és körülmények nevesítését arra is tekintettel, hogy a szindikátusi szerződés és társasági szerződés közötti szoros kapcsolat és összefüggés tagadhatatlan. Megítélésem szerint a fenti álláspontot igazolja továbbá a Ptk. társasági jogot és a kötelmi jogot egy kódexbe foglaló integrált szemlélete, e két jogterület törvényben is

⁴¹ VERESS 2020, 278. p.

⁴² VERESS 2020, 278. p.

⁴³ NOCHTA 2020, 2. p.

⁴⁴ NOCHTA 2020, 2–4. pp.

elismert szoros kapcsolata, továbbá a gazdasági racionalitás és a diszpozitivitás alaptételeinek összefüggései és azok együttese. Következésképpen maga a szindikátusi szerződés sajátos természete világít rá a társasági jog új távlataira és árnyalásának lehetőségeire a társasági hűség hangsúlyosabbá tételével a szerződés alanyainak sajátos érdekeinek összeegyeztetésével és a kizárási okok nevesítésével. Ezen eszközök által a valós gazdasági tartalom mind társasági jogi mind szerződési jogi eszközökkel és lehetőségekkel nyerhetnek teljesítési ösztönzőket szolgálva annak kiteljesedését, illetve hatékonyabb érvényesíthetőségét.

ZOLTÁN JÓZSEF FAZAKAS

SHAREHOLDERS' AGREEMENT IN THE CONTEXT OF CORPORATE FIDELITY

(Summary)

The new Civil Code of Hungary has opened up new routes in company law, but it has also generated new challenges. One of the most significant issues in the field of company law is the content of shareholders' agreement and the question of corporate fidelity. In this context, the paper attempts to demonstrate, on the basis of the principles of economic rationality, that the exclusion of a corporate member can rest on the basis of shareholders' agreement. Within this framework, the study's principle is that, where the members of a company are also the same persons as the shareholders' agreement they may determine the scope of the conduct, on the basis of *pacta sunt servanda*, which sufficiently satisfies the legal requirements for establishing the existence of facts which cause a high degree of jeopardy to the objectives pursued by the company. Given that the Code does not require the exclusion of conduct, the author considers that the parties' freedom of choice of content allows for the inclusion in the shareholders' agreement of specific grounds, conduct and circumstances for exclusion. In the author's view, all this can be deduced from the integrated approach of the Civil Code, which incorporates company law and contract law in one code, from the close relationship between these two areas of law, which is recognised in law, and from the interrelationship between the basic principles of economic rationality and dispositivity. Consequently, the shareholders' agreement itself sheds light on the new prospects and possibilities of company law by emphasising corporate loyalty and by specifying the grounds for exclusion. Through these instruments, real economic content can be given incentives for performance by means of both company law and contract law instruments and options.